

Beletristica, sciintie, arte, vietia sociala, moda.

<p>Pest'a Domineca 18/30 ian.</p>	<p>Va esi in fia-care domineca, cu portrete si alte ilustratiuni. In fia-care anu prenumerantii capata doua tablouri pompose.</p>	<p>Pretiuulu pentru Austria pe ian.—jun. 4 fl. pentru tablou 80 cr. Pentru Romani'a pe ian.—jun. unu galben, pentru tablou trei sfanti.</p>	<p>Nr. 3.</p>	<p>Cancelari'a redactiunii Strat'a lui Leopoldu Nr. 33, unde sunt a se adresé manuscriptele si banii de prenumeratiune.</p>	<p>Prenumeratiunile se potu face la tote postele. Pentru Romani'a in librari'a dloru Socecu et comp. in Bucuresci.</p>	<p>Anulu VI. 1870.</p>
---	---	---	-------------------	---	--	--------------------------------

Repertoriulu nostru teatralu.

Fiindu câ ide'a creării unui teatru nationalu dincóce de Carpati prinde din ce in ce mai multu aripi si dimensiune, fiindu câ capacítati tineri insemnate s'au simtítu indemnate de a spune si ele câte-o vorba in asta privintia, credu câ-mi va fi permis si mie sê me intindu la vorba a supra acestei cestiuni totu atâtu frumóse, pre câtu si de folosítorie.

Frumósa, da... dar folosítoria? la ce?... mi-va replicá póte o minte mai rigorósa intru judecarea aparintiei acestei institutiuni omenesci, care 'n partea ei cea mai mare e asié de decadiuta si de cuprinsa de gangrena.

Si 'ntr'adeveru cumca omulu nostru, judecandu dupa cele mai multe zidiri, ce pretindu a fi teatre, va avé dreptate sê intrebe cum potu fi folosítorie locale si societáti, cari propaga fara consciintia libertinagiulu in idei, in simtíri si 'n fapte? — Pentru ca sê ferescu pe onorabiliu cetitori ai acestoru síre de confundarea teatrului-arte si teatrului-meseriá, mi-am luat libertatea de-a usá de colónele diuariului dvóstre dle redactoru, se 'ntielege, câ fara pretensiunea, cumcâ vorbele mele voru avé tarf'a aceea, care in-vinge si convinge.

Care din cotro cum am mai spusu, a datu espresiunea pareriloru sale in privint'ia acést'a.

Unu domnu colaboratoriu alu „Familiei“ a spusu d. e. cumca lucrulu, ce ni trebuie inaintea toturora, este unu locu, din care sê ni sioptésca geniulu nationalu. Sê ni sioptésca geniulu nationalu! Bine!... Dar ce? Pentru ca sê sioptésca trebuie inainte de tóte sê aiba ce sioptí. — O! mi-va raspunde unulu incrediutu in literatur'a nóstra dramatica, nu cumva noi n'avemu repertoriu? — Ba repertoriu avemu. cine díce câ nu? numai ce felu de repertoriu? Usezu de paciint'ia publiculu pentru de a-i insírá aice o lista a averii nóstre dramatice.

1-o Comediile dlui V. Alesandri — pline de spiritu, inse pline partea cea mai mare si de immoralitate, cele mai multe apoi pré localu scrise, amestecate cu grecesce, cu armenesce, cu ovreesce, cu nemtiesce, cu rusesce, in fine adeseori unu galimatiasu peste potintia de a fi intiesu de Romanii de dincóce de Carpati. — Cu ast'a sê nu créda cine-va, cumca dlu Alesandri n'a avutu talentulu de a scrie. O, talentulu l'a avutu si inca intr'o mesura fórte mare, inse modelele si tînteles, pe cari pare a le fi urmaritu, sunt fórte turburi. Cumca talentu, care potea sê se manifeste in curatienia si frumsetie, a fostu in dlu Alesandri, dovedescu piese ca: Cinelucinelu, Craiu-nou, Arninte si Pepeleu; ba chiar „Satulu lui Cremene“ alu dsale cu totu „Trifonius Petrinzelus“, e mai curata si mai frumósa,

in fine mai oglinda a poporului romanesc, de câtu „Lipitorile“ in care ovreiulu vorbesce ovreiesce, Greculu grecesce — astu-felu încâtu te miri de ce Serbulu nu vorbesce serbesce?

2-o Comediele cele mari si pline de spiritulu celu mai frescu ale dlui M. Millo, cari inse in frivolitate intrecu inca si pe ale dlui Alexandri.

3-o Comediele fara de spiritulu si mai cu sêma fara de legatura ale dlui Pantazi Ghica, pline de fraseologia francesca, la vederea carora te 'ndoiesci, de vedi caractere ori numai papusi, — câ-ci vorb'a in comediele dsale nu e mediu, prin care sê esprima cugetâri, ci unu caosulu de frase, cari pentru profundeitatea intielesului din ele, merita a fi puse alaturi cu vorbele tîganului pentr'o lulea de tutunu.

4-o In fine piesele cele sporadice, dar escelente ale dlui Urechia, a caroru pecatu mare e acela câ nu sunt mai multe, câ nu sunt câtu de multe. Afara de astea e „Resvanu-Voda“ a dlui Hasdeu — drama in cele mai multe privintie buna; — apoi mai sunt vr'o d'oue-trei incercâri ofticoșe ale unui domnu Dimitrescu, cari totusi se potu jocâ din caus'a unoru merite adese ori fôrte indoișe. La urm'a urmeloru se 'ntielege câ vomu trece la piesele, ce nu merita a fi jucate — si cari sunt:

5-o Incercâri dramatice — miserabile si seci ale dlui A. Lazarescu. Acestu domnu Lazarescu a scrisu 2 volume de poesi si apoi drame ca: Sanuto, Massim pittorele, comedie ca: „Unu amoru romanescu“, „Boierii si tieranii“ — si 'n tôte aceste volume de poezie si prosa nici o idea, o limb'a ce numai romanésca nu e, in fine o secaciune cumplita, care déca a scapatu de flagelulu criticeii, asta a fostu numai din caus'a obscuritâti autorului loru, — obscuritate, care l'ar fi crutiatu si de sîrurile acestea, déca n'asiu fi cetitu cumca a avutu cutediarea de a pune in repetitiune unulu din miserabilele sale produse: „Boierii si tieranii.“ — Ca in trécatu si alaturi cu dnulu Lazarescu citâmu dramaturgica: Halepliu, Mavrodolu, St. Mihaileanu, Carada etc. etc. in infinitum si din ce in ce mai ad absurdum. — De piese originale totu de categori'a aste foiesce apoi provinci'a. Acolo si-ducu stralucit'a loru esistintia coronate cu hartia aurita umbrele trecutului: Mihaii Viteji, Stefani-ceil-mari, Bogdani-ceil-chiori — apoi unu repertoriu comicu minunatu d. e. Lumea ca nelumea séu Domni'a a supra steleloru, Balamuculu séu intieptii si nebunii, Contrabanda de la Giurgiu (respectiv Galati, Braila, Turnu) — apoi drame

ca Tudoru ca cauculu de doi coti, Manole scribulu etc etc.

6-o Venimu cu parere de reu la creaturele dramatice ale dlui Bolintineanu. O repetâmu: cu parere de reu, câ-ci natiunea ascépta multu mai multu de la poetulu celu mare si iubitu de la copilulu ei celu desmierdatu, decâtu acele drame fara caractere, fara scopu, fara legatura, imposibile prin nimicui' a loru, astu-felu încâtu autorulu loru se pare a fi uitatu cumca e compunetoriulu plinu de geniu si anima a „Cantece-loru si a plangeriloru“ — a „baladeloru“, — sante oglindi de auru ale trecutului romanescu. Déca an fi sê alegemu intre comediele lui Alexandri si dramele lui Bolintineanu — siguru c'am trebui sê alegemu comediele, cari cu tóta frivolitatea loru, respira pe fia ce pagina o multime de spiritulu, de caracteristica si de viétia palpitanta; pe candu dramele dlui Bolintineanu nu au nici unu fondu de viétia, ba înca adesea respira unu felu de immoralitate crasa si gretișca. (Vedi d. e. Stefanu Voda celu Berbantu.) Caus'a caderii celei adanci a dlui Bolintineanu in aceste creature, pare a fi impregiurarea: cumca a aruncatu ochii pe geni' a acuila a Nordului: pe Shakespeare. Intr'adeveru, candu iei in mana operele sale, cari se paru asié de rupte. asié de fara legatura intre sine, ti-se pare câ nu e nimica mai usioru. decâtu a scrie ca elu, ba pôte a-lu si intrece chiar prin regularitate. Inse pôte câ n'a esistatu autoru tragicu, care sê fia domnitu cu mai multa siguritate a supra materiei sale, care sê fia tiesutu cu mai multa consciintia tôte firele operei sale ca tocmai Shakespeare; câ-ci ruptur'a sa e numai paruta, si unui ochiu mai claru i se aréta indata unitatea ceaplina de symbolismu si de profundeitate, care domnesce in tôte creatiunile acestui geniu puternicu. Göthe — unu geniu — a declarat cumca unu dramaturgu, care cetesce pe anu mai multu de un'a piesa a lui Shakespeare e unu dramaturgu ruinatu pentru eternitate. Shakespeare nu trebuie cetitu, ci studiatu, si inca astu-felu, ca sê poti cunósce, ceea ce-ti permitu poterile ca sê imiti dupa elu, — câ-ci dupa parerea mea, terenulu shakespeareianu pe care dlu Bolintineanu ar fi potutu sê-lu calce mai cu succesu, ar fi fostu acel'a alu abstractiunii absolute, cum sunt d. e. Visulu unei nopti de véra, Basmulu de érna. Ceea ce vreti etc. — ér nu terenulu celu gravu si teribilu cu materi'a lui cea esacta, istorica si cu pretensiunea cea mare de a fi inainte de tôte adevératu.

Sub 6-o voiu citâ piese, cari merita intr'adeveru sê se represinte, pentru câ au poezie, sunt

lucrate cu conștiința multă și cu talentu multu, de și adevărulu nu e tocmai pazitu pretutinde-ne. Acestea-su: dram'a „Rienzi“ a lui Bodnărescu, dramatisare destulu de nimerita a romanului lui Bulwer cu aceea-si numire, și dram'a: „Grigore Voda“ a lui Deparatianu, — o geniala aruncatura pe hartie, rupta în tiesetur'a ei, neadeverata și neverisimile pe alocurea; înse în ori ce casu mai buna, decâtu multe traduceri din franceza, cari au avutu onóre de a batjocuri scen'a romana.

Va sê dîca de vomu face o socotéla conștiințoasa a averii nóstre proprie dramatice, vomu vedé câ su putîne piesele acelea, cari prin esistenț'a lor nu prostitua teatrulu natiunalu — și adese-ori într'unu modu, pe câtu de coruptu pe atâtu și de barbaru și de necultu. (Vedi Comedii originale ale dlui I. Caragialy.)

De aceea eu gasescu, ca cea mai buna idea de a începe cu teatrulu natiunalu, e aceea ce a pusu o pe tapetu dnulu Lapedatu: Unu almanacu pe fia-care anu, care sê contiena numai lucrâri dramatice, se întielege câ bune. — Dnulu Lapedatu și junimea romana din Paris în genere, au ocasiunea de a vedé jocandu artistii cei mai mari ai Europei și jocandu-se piesele cele mai bune, cari astadi celu putînu dau tactu și tonu întregei Europe dramatice. Théâtre français, Odeon, Gymnase — éta nume a caroru sgotu trece departe afara din marginele Franciei, insocitu de prejudiciulu frumosu a unei valori atâtu estetice câtu și etice. Subsemnatulu nu are înaintea ochiloru sei decâtu teatrulu de curte alu Vienii, care și elu, de candu cu demisiunea lui Laube e într'o decadentia vedita, și cu tóte astea aerulu celu curatu, poeticu, plinu de minte și anima care-lu respiri într'o instituțiune clasica, ti-insuffla desgustulu celu mai mare pentru totu libertinagiulu de spiritulu și de anima, care infloresce într'o urfîtiune crasa și neșpovedita pe tóte celelalte teatre.

Se întielege câ ingebandu repertoriulu câtu lu avemu, culegêndu actori de categori'a celoră, cari i-am vediutu ridiendu și la lumin'a dîlei de totu ce-i frumosu și bunu; se întielege câ astu-feliu amu poté sê deschidemu unu teatru chiar de adi, fara ca natiunea sê contribuie ca atare unu banu macaru, pentru câ mas'a poporului alérgea cu banulu din urma chiar, pentru a vedé represintandu-se naintea sa necuviinț'a, pe cari eu, sê am o potere, le-asii pune sub priveghiarea tribunalului corectiunalu... dar óre, déca natiunea ca atare se simte dispusa ca sê contribuie pentru infintierea unui teatru natiunalu, ea sê cada în acelea-si gresieli, în care a

cadutu lumea tóta? Óre noi sê nu invetiâmu din gresiielele altora? Sê nu ne folosimu de impregiurarea cea în sine favorabila, cumca simtiulu poporului nostru e înca verginu și necorruptu de veninulu farselorulu și a operelorulu franceze și nemtiesci? — Din contra... sê ne folosimu de impregiurarea ast'a asié de favorabila într'unu timpu, în care atmosfer'a Europei întregi e infectata de coruptiune și defrivolitate, ca tocmai într'unu asemenea timpu noi sê dedâmu publiculu nostru, folosindu-ne de neesperienț'a lui, cu creatiunile geniiloru poterice, cu simtieminte mari, nobile, frumóse, cu idei sanetóse și morale.

Dar mi-va replicá cine-va, cumca publiculu nu va întielege acele creatiuni ale geniiloru poterice. Intr'o privintia va avé dreptate; pentru câ dreptu vorbindu, directiunea asta nobila a scenei inaugurata în Romani'a cu succesu de dnulu Pascaly prin piese de Scribe și Sardou, acésta directiune pentru Romanii din Austri'a va remané timpu mai îndelungatu póte neintielésa. Caus'a e fôrte simpla. Antâiu, piesele acelea sunt espunerea unor obiceiri și a unei vietii publice fôrte desvoltate, pe cari la Romanii din Austria în genere mai nu le gasesci, a dóu'a e: cumca autorii represintati, înainte de tóte nu sunt natiunali. Prin ast'a nu voiu sê dîcu, cumca natiunali romanesci, ci natiunali în genere, autori adeca de aceia cari întielegendu spiritulu natiunii lor, sê ridice prin și cu acestu spiritulu pe publicu la înaltîmea nivelului lor propriu. În ori ce casu autorulu trebuie sê scrie pentru publiculu, ce-lu are; — de și nu dîcu, și înca cu totu din a dinsulu nu voiu sê dîcu. câ elu sê se cobóre pana la publiculu lui. Acésta manopera minunata de a ridicá pe publicu la sine și de a fi cu tóte astea întielesu în tóte de elu a priceputu-o într'adeveru pré putîni — ci germanii și francesii n'au întielesu-o de felu. Modele în asta privintia sunt dramaturgii spanioli, Shakespeare, și unu autoru norvegianu, Romaniloru póte pré pucinu cunoscutu dramaturgulu Björnstjerne Björnson. Dar unu dramaturgu e, care intrunindu marime și frumsetie, curatienia și pietate adevératu crescina, se ridica cu totulu din cercurile cele esclusive numai ale unor clase ale societâții pana la abstractinnea cea mare și poterica a poporului. Pe poporu în luptele sale, în simțîrea sa, în actiunea sa, pe poporu în poterea sa demonica și uriasa, în întieptiunea sa, în sufletulu seu celu profundu scie a-lu pune pe scena Victor Hugo și numai elu. Adoratoriu alu poporului și a libertâții elu le reflecta pe amendóue în conture mari, gigantice, pe cari adese-

ori poteriile numai omenesci a unui actoru nici câ le potu urmarî cu espresiunea. Pe acestu hardu alu libertății lu-recomendâmu cu multa seriozitate junimii ce va vré sê se incerce in drame natiunale-romane.

Dar se pré pôte, cumca junimea nóstra sê se scuse cu lips'a si saraci'a. Cine vré sê se scuze cu lips'a si cu saraci'a acela in mine celu pucinu nu si a datu peste omulu seu, déca cunósce limb'a germana se intielege. Operele d. e. fia-care in parte cósta 10 cr. (Philipp Reclam. pun. Universal-Bibliothek) cine inse va vré sê studieze piese teatrale clasice in cohesiunea loru cea organica, acela va face mai bine sê cumpere brosiurele din: Classische Theater-Bibliothek aller Nationen. (Stuttgart, Expedition der Freya.) Adeveratu cumca aceste brosiure costa câte 18 cr., inse presinta folosulu acel'a, cumca fia-care din piese e precesa de o introducere in genere bine scrisa, care espune claru cohesiunea interna si valórea estetica si etica a piesei. In genere noi nu suntemu pentru traduceri, ci pentru compuneri originale; numai aceea voimu, ca piesele de nu voru avé valóre estetica mare, cea etica inse sê fia absoluta. Ni place nóue si glum'a mai brusca, numai ea sê fia morala, sê nu fia croita pe spetele a ce e bunu. Ni place nóue si caracterulu vulgaru, numai coruptu sê nu fia; onestu, dreptu si bunu ca liter'a evangelfei, éta cum voimu noi sê fia caracterulu vulgaru din drame natiunale. Déca cine-va se simte a nume dispusu sê trateze materie tragice, ori comice din poporulu tieranu, i recomandâmu de modelu pentru cea antâiu sublim'a drama a lui Fredericu Hebel: „Maria Magdalena“, pentru cea de a dóu'a comedie cele poporale ale poetului danesu Holberg. Nu sê le imiteze, nu sê le traduca, ci numai sê le aiba de mesurariu pentru ce va scie in acestu genu. Sunt bineveniti autorii aceia, cari chiar cu talentu mai neinsemnatu si-dau o silintia onesta de a scie solidu si sanetosu fara jignirea moralei si-a cuviintiei — adese ori inca autori de acestia sunt mai de preferatu de câtu de aceia, cari stralucescu prin luculu celu bogatu alu fantasiei, prin verv'a cea plina si stralucita a spiritului; totu asié precum adese-ori e mai de preferatu ap'a cea via, curata, própseta, care constitue o conditiune neaperata a vietiei, inaintea chiar a parfumateloru vinuri ale orientului.

Repetu dar cumca studiulu celu seriosu alu dramaturgiloru *natiunali*, acela numai pôte sê ne aduca, ca sê compunemu unu repertoriu natiunale romanu, care nu numai sê *placa*, ci sê si *folosésca*, ba inca inainte de tóte sê *folosésca*.

Alu doilea momentu in crearea teatrului natiunale sunt actorii. Déca repertoriulu e sufletulu unui teatru, actorii sunt corpulu lui, sunt materi'a in care se intrupéza repertoriulu. Déca natiunea romana se va simtî dispusa de a contribuî intr'adeveru si din tóta anim'a pentru unu teatru, care sê-i faca onóre, ea va creá stipendie pentru actori si acitrie. Cumca in alegerea acestoru stipendisti procedur'a urméza din inas-natur'a artei, ca sê fia alt'a decâtu la conferirea stipendiiloru pentru specialitâti, asta se intielege de sine, si nu credu cumca asiu avé nevoia s'o dovedescu. Care inse e acea procedura mireservu, cu bunavointi'a dvóstre, de a o desvoltá alta-data in columnele stimatnului Domniei vós-tre diuariu. (Vomu primí cu bucuría. Red.)

Ca unu postscriptu voiu adaugé unu consiliu *esentialu*, acel'a adeca de a nu imitá autori din limbe oculte, cari n'au facutu calea in giurulu lumci, d. e. rusi, magiari, serbi — din causa simpla cumca acestia in adeveru au câte ceva originalu, care place; inse elementulu eticu din ei e infectatu. Astu-felu de autori plini de spiritu si originalitate, cari cu tóte astea sunt rei, avemu si noi in sfer'a literaturei dramatice. Sê mai citâmu inca odata pe domnii Alesandri si Millo? O declarâmu, cumca dupa cele ce amu spusu nu trebuie nimeni sê-si faca o idea *mica* despre acesti literatori romani; câ-ci o idea *rea* (care-i a nóstra) nu e inca o idea mica. Din contra, cine vré sê studieze caracteristic'a, fisionomi'a psihologica, originalitatea poporului romanescu, pe acela lu-consiliâmu cu totu din a dinsulu ca sê studieze comedie domnului Alesandri.

M. Eminescu.

F e m e i ' a .

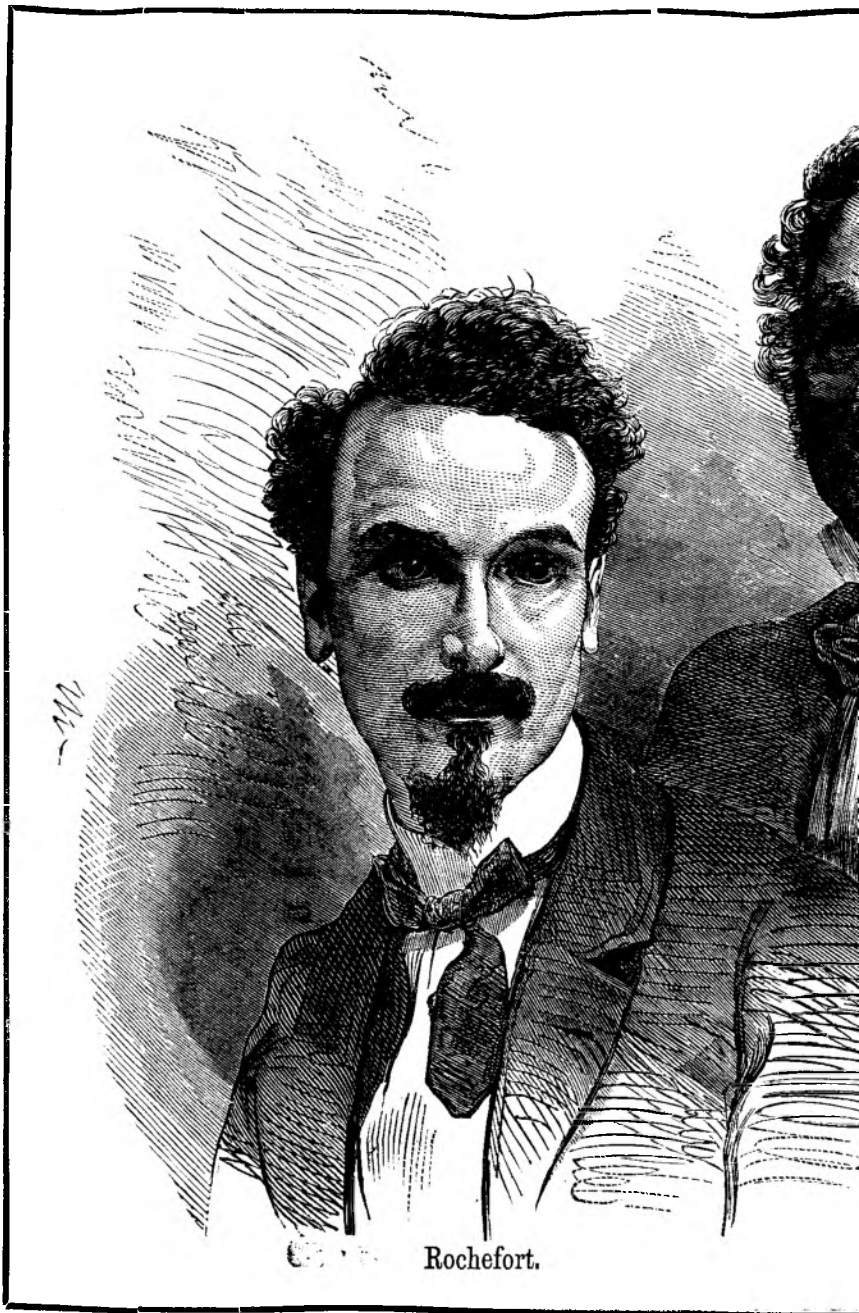

Fiintia divina,
Tie se 'nchina
Intrég'a lume :

Ehret die Frauen!
Schiller.

Câ-ci tineretia
Si frumsetia
Port' alu teu nume.

Te adoréza
Si rechiaméza
Angerii 'n coru :

Rocheport.

Cremieux.

Arago.

Câ-ci esti departe
Si nu faci parte
Din cét'a loru.

Ca scumpulu sóre
In dalbe óre
Tu stralucesci :

Câ-ci Dieitatea
Si maiestatea
Ei premaresci

Tu esti minunea
Si perfectiunea
Domnului santu :

Esti poesia
Si armonía
Pre-acestu pamentu.

Prin tin' iubirea
Si fericirea
Noi o gustâmu;

Si pietatea,
Si bunetatea
Le invetiâmu.

Intineresce
Candu te privesce
Unu moritoru ;

Ur'a despare,
Si 'n locu apare
Placeri, amoru.

In tine-afasem
Totu ce oftasem
In lume eu.

Tu-mi esti presinte si vitoru,
Tu-mi esti sperantia, scumpu-ni amoru,
Si-idolulu meu.

I. C. Dragescu.

Secretulu.

— Comedia in unu actu. —

(Urmare.)

Cimpoiasiu : Apoi ti-o spunu dara pe scurtu.
Eu am vinitu pentru pretiulu chiriei.

Rusiavanu : Despre ce chiría vorbesci dta?

Cimpoiasiu : Domnulu meu! Sum convinsu,
câ dta esti unu omu onestu....

Rusiavanu : La dracu! Despre ast'a nici nu
te 'ndof!

Cimpoiasiu : Deci ca atare nu vei negá cele
intimplate intre noi.

Rusiavanu : Domnulu meu, esti dta nebunu,
séu vinisi sê faci glume?

Cimpoiasiu : Sê-ti vorbescu dara apriatu.

Rusiavanu : Iute si pe scurtu!

Cimpoiasiu : Inainte de ast'a cu siepte luni
vinisi la mine si inchiriasi cas'a mea din cape-
tulu satului, in midiloculu unei gradine...

Rusiavanu : In fundulu gradinei curge unu
ríu sprintenu, care sioptesce floriceleloru melo-
díi misterióse. Aste le-am mai audítu.

Cimpoiasiu : Vedi câ ti-aduci a minte si dta!

Rusiavanu : Soci'a mea chiar acuma mi-po-
vestì totu istoriór'a ast'a. Spune mai departe!

Cimpoiasiu : Dta nu ai inchiriatu cas'a pen-
tru dta, ci pentru o alta persóna. In casa adeca
siedea o féta.

Anastasi'a : Cine a fostu fét'a aceea?

Rusiavanu : Ce scíu eu?

Cimpoiasiu : Cum sê nu scíi? Dta viniai la
fét'a aceea in fia-care septemana odata de
dóue ori!

Anastasi'a : Mai poti negá?

Rusiavanu : Ast'a e mintiuna nerusînata.

Cimpoiasiu : Nu e mintiuna, dlu meu, câ ci
te-am vediutu cu ochii mei de multe ori.

Anastasi'a : Raspunde acuma, infidelule!

Rusiavanu : Raspundu! Eu n'am fostu nici
odata la fét'a aceea, nu o cunoscu nici pe ea,
nici pe nebunulu acest'a.

Cimpoiasiu : Dør te cunoscu eu, si in satulu
meu voiú gasí si martori, carii si-voru mai aduce
a minte de cavalerulu domnisiórei necunoscute.

Rusiavanu : Ce-mi pasa mie?

Cimpoiasiu : Inse mie-mi pasa, câ-ci de dóue
luni nu te-ai mai ivitu la noi sê platesci chirí'a
pe patru luni.

Rusiavanu : Ti-trebuie dara bani, pentru
aceea ai iventatu istoriór'a asta picanta, ca com-
promitiendu-me inaintea nevestei mele, sê-ti pla-
tescu sum'a ceruta, numai sê scapu de gur'a
dtale? Te-ai insielatu. De la mine nu vei capetá
nimica. Sanetate buna! Pe candu me voiú ren-
tórce, sê nu te mai vedu p'aice! Cara-te! (Ese.)

SCENA VIII.

Totu aceia afara de Rusiavanu.

Amali'a : Esti dta siguru, câ dlu acest'a a
inchiriatu cas'a dtale, si câ totu dinsulu a um-
blatu acolo?

Cimpoiasiu : Cum sê nu? Mi-aducu a minte

bine de elu. Apoi inca una am uitatu sê ve spunu.

Anastasi'a: Ce?

Cimpoiasiu: In diu'a, in care aflai, câ domnulu acest'a dimpreuna cu dsiór'a a fugitu, pe mésa gasi unu obiectu, ce dinsulu l'a uitatu acolo.

Amali'a: Ce?

Cimpoiasiu: O pungă lucrata frumosu cu margele.

Amali'a: Ela dta?

Cimpoiasiu: Da.

Amali'a: Ên areta-ni-o!

Cimpoiasiu: (Anastasi'a apuca pung'a.) Pof-timu!

Anastasi'a: (Se uita la ea cu dispretiu.) Nu o cunosc! Ce mai lucru miserabilu este pe dins'a.

Amali'a: (ia pung'a.) Hah!

Anastasi'a: Ce e?

Amali'a: Dle Cimpoiasiu in odai'a laterala sunt jurnale! (Cimpoiasiu ese.)

SCEN'A IX.

Anastasi'a si Amali'a.

Anastasi'a: Ce e?

Amali'a: Anastasia, eu cunoscui pung'a ast'a.

Anastasi'a: De unde?

Amali'a: E a barbatului meu.

Anastasi'a: A barbatului teu?

Amali'a: Da. I-am facutu-o eu, inca pe candu eram féta.

Anastasi'a: Cugetatu-am indata, câ a trebuitu s'o faca atare dama cu gustu, pentru câ e frumosu lucrata.

Amali'a: Dar cum a potutu s'ajunga ast'a in eremitagiulu unei fete?

Anastasi'a: Ti-o spunu eu?

Amali'a: Te-ascultu.

Anastasi'a: Georgiu de buna séma a imprumutatu-o candu-va lui Alesandru, si acesta o duse cu sine si la idealulu seu.

Amali'a: O câtu esti tu de buna! Vrei sê alungi suspitiunea mea! Dar ast'a nu se pôte! Elu e vinovatu.

Anastasi'a: Cine?

Amali'a: Barbatulu meu. Elu a inchiriatu cas'a! Alesandru e nevinovatu.

Anastasi'a: Óre?

Amali'a: Vomu vedé numai decâtu! (Ese.)

SCEN'A X.

Anastasi'a singura.

Anastasi'a: (dupa pauza.) Hah! acuma mi

se luminéza mintea! Cine ar fi crediutu? Imposibilu! Inse totusi e asié. De ce ar fi aperatu dins'a cu atât'a focu pe barbatulu meu? De ce ar fi dîsu, câ dinsulu e nevinovatu? Pentru aceea, pentru câ lu-iubesce. Da! Fét'a pe care a tienutu barbatulu meu acolo, este ea, Amali'a. Au n'a fostu dins'a de totu emotiunata, candu a vediutu pung'a? Au n'a recunoscutu indata si pôte fara sê observe, câ dins'a a facutu pung'a aceea? Afirmarea, câ e barbatului ei, e a numai o scornitura facuta in pripa. A, cine ar fi cugetatu, ca si Amali'a sê me insiele?! Dar e asié! De ce ar fi doritu barbatulu meu sê vina a casa, déca nu pentru dins'a, s'o védia éra?! De ce a alergatu s'o chame numai decâtu la noi, déca nu o iubesce?! Asié e, nu me mai potu indoi. Eu sum insielata duplu! (Ese.)

SCEN'A XI.

Amalia si Gherlanu.

Amali'a: (aducandu pe barbatulu ei de mana) Stai aci! (Ea se pune intr'unu fotelu.) Intipuesce-ti, câ eu sum tribunalulu, si tu esti deli-ventulu peccatosu!

Gherlanu: E bine, nu-mi pasa, sê glumimu dara!

Amali'a: Nu e ast'a gluma, ci lucru fórte seriosu.

Gherlanu: Seriosu?

Amali'a: Da.

Gherlanu: Asié dara ti-promitu, câ nu voiu ride nici odata.

Iosifu Vulcanu.

(Va urmá.)

Si de candu. . . .

Si decandu eu te iubescu,
Dómne, multe patimescu;
Dar me rogu lui domnedieu
Sê te uitu iubitul meu;
Câ decandu eu te iubescu
Nu sciu mórta-su ori traiescu?
Numai vediu câ me topescu.
Ca si flórea 'n gradinióra,
Ce doresce ploisióra,
Radie dulci, ferbinti de sóre,
Fara cari floríc'a móre,
Asié moriu iubite eu
Fara de amorulu teu!

Elen'a Novacu.

SALONUL.

CONVERSARE CU CETITĂRIILE.

— Pest'a 15/27 ian. —

(Propunerea noastră și eventualitatea, — în o societate de dame frumoase, — conversare despre cuptoriu, — la focu, — ce se aude din focu, — mörte silnica, — victimele, — o epistola ratecita, — o rectificarea picanta, — la începutulu carnevalului.)

Amu patîtu-o!

Ni-amu propusu sê ve întretienemu cu ocasiunea acest'a despre nesce cestiuunii întresante, spre a vi potê procurá câte-va mominte de distractiune; ni-amu și alesu mai multe sujeturi placute, inse noi amu propusu, și eventualitatea a dispusu altu-felu.

Éta geneasa acestei fatalitâti!

Dilele trecute în o societate de dame frumoase ni-au pusu pecatele sê dîcemu, câ despre ori ce obiectu se potê infirâ o conversare câtu de întresanta. Un'a din cele frumoase a confirmatu numai decâtu asertiunea noastră, dîcêndu, câ chiar si despre cuptoriu se potê vorbi întresantu. VEDIENDU în acêsta declaratiune triumfulu ideii emise de noi, indata ne insociramu la acêsta opiniune, si dîseramu — fara a ne cugetá mai seriosu, — câ în nrulu viitoriu în salonulu „Familiei“ vomu conversá despre — cuptoriu.

Conversare despre cuptoriu! Auditu-ati dvöstre sujetu mai ciudatu decâtu acest'a?

E bine, sujetulu e bizaru, dar — originalu; si totu ce e originalu posiede celu pucinu farmeculu nou-tâti.

Sê vorbimu dara despre cuptoriu!

Inse ce?

Dragutiule cuptoriu, inspira-ni vr'o idea noua! Dar vöcea noastră rogatoriã resuna în desiertu. Cuptoriulu — se subintielege — stâ mut, si nici câ-i pasa de noi.

E sêra candu scriemu aceste sîre. De cumva amu dispune de timpu, amu stinge lumin'a, câ în odaia sê se reverse numai misterios'a lumina a focului, — si în acêsta linisce ne-amu uitá cu melancolia la schinteile sboratorië, éra aripele fantasiei noastre ne-aru conduce susu prin aeru, creandu-ni acolo multe castele de aur.

Inse dorere, acuma nu avemu timpu, ca sê potemu melancolisá în desiertu, câ-ci copilulu din tipografia are sê vina indata dupa manuscriptu. Cauta dara sê scriemu, ori ni place, ori ba.

Cu tôte aceste inse nu scriemu nici o litera, ci ne uitâmu mereu în focu, — si cum ne uitâmu, par' câ audîmu nesce plansete si tîpete.

De unde vinu aceste sunete sfasiatörice? Dvöstre anevöia ati sci spune acest'a; ma döra nici nu veti crede, decã vomu spune-o noi.

Acele sunete s'auđu din focu.

Nu ve mirati de acest'a, amabile cetitörice! Unde se esecuta mörte silnica, acolo s'auđu si tîpete teribile. Apoi în acestu focu s'a întemplat nu numai o mörte silnica, ci o multîme.

Vörbele noastre de siguru vi paru nesce enigme neintielese. Trebuie dara sê ve facemu atente, câ foculu — la care privimu — arde în cuptoriulu unei redactiuni. Dar inca ce redactiune? Beletristica.

Atâtiã morti nici o redactiune nu are ca si redactiunea unei foi beletristice.

Ascultati numai, si priviti!

Ce flacara grozava! Nu e mirare, câ-ci acuma inaintea noastră ardu „primele încercâri“ ale unui pre-june poetu. Sunt multe aceste încercâri, si pline de focu, pentru aceea ardu asié tare. Din midiloculu flacurilor par' câ audîmu nesce plansete! De siguru sunt tîpetele nenorociteloru victime, cantate de acestu june poetu.

Dar éta flacarile se stingu si se face întunereca. Peste câte-ve secunde se ivesce éra-si o radia de focu. Apoi numai decâtu vedemu inaintea noastră unu focu mare. Hah cum arde! Nu e mirare, câ-ci acuma se preface în cenusia prim'a novela a unui „literatu începatoriu“, — si-apoi novel'a asta a fostu förte séca, întocmai ca iésc'a.

În celalultu anghiu alu cuptoriului zarimu trei flacare. Cum ardu, par câ se imbratîsiéza si se saruta. Celu pucinu asié ni se pare. Acolo ardu „fragedele lucrâri“ a trei amici tineri, cari emulandu între sine, apelara la noi pentru judecata, — éra noi dreptu judecata amu aruncatu în focu tôte cele trei „lucrâri fragede.“

F'ia-li tierin'a usiöra!

Dar foculu se stinge. Sê-lu aprindemu de nou! Unde e ce-va hartia.

A, o epistola! Frumösa scrisöre! Déca nu chiar tramitatoriulu, dar celu pucinu cutare consangeanu alu seu a trebuitu sê f'ia caligrafu. Sê o cetimu!

„Onorable Domnule!

Tacut'a vöce a animei mele mi-spune si sioptesce în tonu de leu, câ fiic'a dtale este acea fîntia dragalasia, carea e menita de sörté a împartî cu mine sarcin'a vietii mele.

„O iubescu, dlu meu, cu tóta vehementi'a animei mele, me iubescu si dins'a cu multa *dementia*.“

„Dta vei sci din acêsta, câ nu ni mai lipsescu altu ce-va decâtu binecuventarea parintésca a dtale.“

„Te rogu dara nu-mi refusá acêsta binecuventare!“ etc. etc.

Ce e ast'a? Petîre. Ne uitâmu la adresa, si pe aceea cetîmu: „La redactiunea „Familiei“ — în Pest'a.“ În marginea din stang'a de desubtu mai zarimu aceste cuvinte: „Insarcinata cu poesii.“

Acêsta indicatiune ni descopere totu secretulu, care ni-lu esplicâmu asié. Scriitoriulu acestei epistole de siguru a espedatu de odata döue epistole; un'a presuntivului seu socru, în care i petiesce fét'a, — si alt'a la redactiunea noastră, în care ni tramise nesce poesii de amoru catra fiitörî'a lui sócia.

Dar sermanulu a patîtu! De siguru a schimbatu cuvertele, si astfelu scrisörea petitörîã a sositu la noi, — éra versurile la tat'a fetei.

Elu adeca n'a petîtu, ci a patîtu!

Tat'a fetei de siguru s'o fi miratu, candu a cetitu versurile, — si inca döra mai multu decâtu noi, cari suntemu dedati cu asemene surprinderi.

Intr'unulu din anii trecuti unu colaboratoriu alu nostru a gresîtu adres'a unei prenumerante, si în locu de „domnisiöra“ a intitulat'o „dömma.“

Intr'o demanétia apoi, spre cea mai mare surprindere a nostra, ne tredîramu cu urmatörî'a epistola:

„Domnule redactoru!

„Adres'a mea e gresita. Eu nu sum inca „dómna“, ci numai domnisióra“.

„Déca inse „dta, séu óre-care dintre colaboratorii dtale voiesce, eu potu sê devinu dómna numai decátu.

„Usi'a la cas'a parintelui meu totu-de-una e deschisa.“ etc. etc.

Observâmu cu tóta seriositatea si sinceritatea, câ epistol'a acést'a nu e nici decum vr'o fictiune séu vr'o guma, — ci se gasasce pana 'n diu'a de asta-di in originalu intre scrisorile redactionale.

E bine, ve poteti intipuí supriinderea nóstra, si cu atátu mai vértosu, câ-ci nu avusemu onórea d'a vedé nici odata pe acea domnisióra onorabila.

Inse unulu dintre colaboratorii nostri nu se pare a fi surprinsu. Numai suridea si . . . . . tacea.

Nici noi nu l'amu intrebatu de nimica. . . .

Dar éta copilulu vini dupa manuscriptu, si noi n'amu scrisu inca nici o litera, ci ne-am uitatu o óra intréga totu in foculu din—cuptoriu.

Acuma nu mai avemu timpu sê scriemu — „conversare“, — deci nu potemu, decátu numai simplu sê vi postimu: petrecere buna in — carnevalu.

Gasifu Vulcanu.

Curierulu modeli.

Pest'a 27 ian. Carnevalu s'a inceputu. In tóte partile se arangiéza baluri, serate si petreceri, preste petreceri.

Indata ce inseréza, ma si tóta dupa amédia-di esti espusu la imboldiri din tóte partile.

Ací grabesce unu copilu, nespelatu, ducéndu in mana nesce papuci de lacu, colo o spelatória te róga sê-i feresci din cale, câ-ci grabesce cu nesce sucne albe, — ér pre cealalta parte vedi fugindu unu tineru in mana cu unu pachetu mare, — de siguru ceva croitoriu, si totu asié pana catra nóua óre sér'a, candu apoi nu mai poti umblá pre strade, fara de a nu portá téma, câ acum te dobóra unu birjariu. Pe la diece óre domnesce unu sgomotu de birje incátu cugeti câ e — finea vécului.

Si ce este caus'a la tóte aceste?

Carnevalu.

Dar sê intrâmu si noi intr'unu balu, si sê facemu o revista preste vestmintele jocatórielor.

Sal'a e indesuita. Toalete care de care mai splendide.

Ne simtîmu debili a impliní promisiunea facuta mai susu, ci ne vomu marginí a insemná numai vre-o câte-va.

Ah! éta nesce cunoscuté, damicele frumóse! — Bravo! Haid, sê le scrutâmu toalet'á! — Ce frumóse sunt! Cu ce gustu au sciutu sê se imbrace.

Domnisiór'a A. . . . are vestmentu albu, decoratu cu mai multe síre de inkrétiture, cu tunica totu din acea materia usióra, din care e si vestmentulu. De dóue parti sunt aninate dóue buchete de flori si ici-colo câte o garnitura de auru. Spacelulu naltu, taiatu cu sínóre de auru. Frisur'a-i este unica in felulu seu, peptenata in vuele frumóse.

Dsiór'a B. . . . are o toaleta deosebita. Intregu vestmentulu albu este decoratu cu garniture de prime de diferite colorí; cam asemene toaleta are si dsiór'a C. . . . éta dsiór'a D. . . . este intr'unu vestmentu de totu

albu. Tóte garniturile sunt albe. Barbatii preste totu in vestminte negre.

Fraculu éra este celu mai favoritu vestmentu pentru sesulu barbatescu.

Este o raritate a vedé in baluri altu vestmentu decátu fracu si gileta alba. — Se pórtá multu si giletele negre de metasa, séu albe de metasa; se intielege câ cilindru urmaresce pe totu loculu pre amiculu seu — pre fracu.

Atátu damele câtu si barbatii si-au deosebitele loru gusturi, — si asié nu e mirare déca n'am aflatu toalete asemenea.

In numerulu venitoriu vomu descrie toaletele din balulu romanescu.

Pana la revedere!

Paris 23. ian. Mod'a de acuma a luat unu nou aventu. Colórea predomnitória a vestmintelor preste totu e colórea castaniu-inchisa.

Tóte vestmintele sunt brunete, precum si tóte paltetonele si tóte paleriele, — ba amu observatu, câ de unu timpu si calesele sunt vepsite cu colorí inchise.

Damele, par câ sunt totu atâte matróné.

Colórea acést'a se numesce „Suffrage universel.“

Paleriele cele micutíe asié numite „Tiroliane“, adi nu se mai decoréza cu pene de cocosiu, ci cu aripa de papagalú séu cu capu de pasere séu chiar si cu o colibri.

Damele cari gelescu pórtá pene de corbu, ér cele cari gelescu numai de diumetate, pórtá pene de rundenea.

Unu palariériu de pre boulevarde a venitu la acea idea, ca sê fabricé elu astu-felu de palarie, pre cari penele prin masína sê imiteze cantulu paserei respective, pre care adeca represinta.

Numai o miscare a fruntii trebuiesce, ca masín'a sê-si incépa rol'a, — ér barbatii nu au trebuintia ca sê si ridice paleri'a, ci numai sê-si incretiéscá fruntea, câ-ci paseric'a, care decoréza paleri'a, prin ajutoriulu masínei face serviciulu de salutare intonandu indatinat'a salutare.

CE E NOU?

* * (Necrologu.) Cu o trista scire incepemu asta-di impartesírile din rubric'a acést'a. Crud'a mórte a mai rapitu din sírulu celoru víi pe unu june romanu de cea mai buna sperantia. Alesandru Moldovanu vice-notariu alu comitatului Zarandu, dupa unu morbu de tifu de optu díle, in etate de 26 de ani, a repausatu in 16 ianuariu la 9 óre sér'a, in Baia-de-Crisiu, lasandu in doliu pe veduv'a sa mama si' pe unu frate, carora li érá tóta sperantí'a, — si s'a inmormontatu in 19 l. c. la Halmagiú, loculu nascerii sale, participandu la acésta ceremonía funebrala unu publicu numerosu. Repausatulu, june amicu alu nostru, a fostu unu timpu mai indelungatu colaborariu internu la foile nóstre, éra mai tardíu — departandu-se din Pest'a — a remasu pana in fine unulu dintre cei mai diliginti colaboratori estérni; incátu inca in numerulu penultimu alu „Gurei Satului“ — aparutu dupa mórtea sa — scrisórea lui Pacala a cursu din pén'a lui. Ultim'a lucrare a sa pentru „Familia“ a aparutu in nr. 48 an. tr. Noi amu pierdutu prin elu unu amicu fidelu, unu colaborariu diliginte,

si natiunea pe unu fiu devotatu alu ei. Fia-i tierin'a usióra si memori'a binecuvantata!

* * (Procesulu de presa) intentatu in contra dlui Ionu Porutiu, pentru unu articolu din nr. 112 alu „Federatiunii“ scrisu in caus'a Tofaleniloru s'a pertractatu la curtea juratiloru din Pest'a in 21 l. c. Acusatul se aperi însu-si prin o cuvintare, ce face onóre junelui nostru publicistu. Apoi mai díse câte-va cuvinte si avocatulu seu Dietrich. In urma apoi presedintele resumendu punctele de acusatune si discursulu de aperiare, puse juratiloru urmatóriele întrebâri: 1, contine séu ba articolulu incriminatu una provocare la conturbarea violenta a pazei publice si a ordinei; 2, Ionu Porutiu este óre séu ba autoriulu articolulu incriminatu; 3, Ionu Porutiu este óre vinovatu séu ba? — Dupa câte-va mominte de consultare in odai'a laterala, juratii ocupandu-si éra locurile lor, presedintele lor enuncia urmatoriulu verdictu: la întrebarea prima 7 voturi *da*, cinci *ba*; — la a dóu'a: unanimu *da*; la a trei'a: siepte voturi *da*, cinci *ba*. Tribunalulu de presa aplicá apoi §. 9. alu legei de presa, si luandu in consideratiune etatea tinera si victi'a nepetata a acusatului, lu-condemnâ la *inchisóre de síese luni*, la una amenda de 200 fl, la spese procesuale de 34 fl. si la spese pentru interprete de 7 fl. 84 cr. S'a insinuatu recursu de nulitate.

* * (De la capu se impute pescele.) Din Oradea-Mare primiramu o scrisóre, in care ni se impartesiesce, cá teologii romani de acolo s'a impartitu in dóue partide, natiunala si renegata. Renegatii nu voiescu sé scia nimica despre natiunalismulu romanu, nici odata nu cetescu vr'o fóia séu carte romanésca. Ceialalti, adeca adeveratii romani, aru dori sé póta infintiá o societate de lectura, dar fiindu in minoritate nu-si potu realisá scopulu, — si de câte ori se sulevéza cestiunea acést'a, renegatii li punu pedeca, ridu cu dispretiu, si dícu, cá nici o fóia romanésca nu merita a fi cetita. O, voi cód'a papistasiloru, nimernici ce sunteti, — dar prescur'a romanésca va fi buna de mancatu?

* * (Pentru domni medici.) Din comun'a Chesleru, comitatulu cetâti de balta in Transilvani'a, primiramu urmatóriele síre: In diu'a de 20 juliu an. trecut unu fecioru din comun'a Chesleru, carele pan'atunce fu sanetosu, de odata amutí, si nu mai potú sé graiesca nici unu cuventu, decâtu numai demanéti'a dóue trei cuvinte. Trecandu dóue septemani, merse mutulu la otaru cu unu altu fecioru, si vediendu acolo unu sierpe, sociulu seu voi sé-lu omóre, inse nenorocitulu mutu recapatandu-si facultatea vorbirii, strigá sé-i deie pace. De atunce feciorulu nu mai potú rostí unu singuru cuventu pana 'n 18 decemvre, si de atunce éra-si póte vorbí ca mai nainte.“

* * (Dlu Emericu B. Stanescu) in program'a sa contra alegatorii din cerculu Chisineului díce între altele si aceste: „Si de óra-ce adeverat'a democratia numai atunci si-implinesce missiunea sa sublîma in deplina consecintia, candu se nisuiestesce, ca cea mai mare parte a omenimii sé se impartesiesca de bunetâtile egalei îndreptâri, me voiu simtí prefericitu a conlucrá pentru emanciparea femeilor.“

* * (Vestmintele unguresci) au esitu de totu din moda. In balulu de acuma alu juristiloru magiari din Pest'a nu s'a vedutu decâtu numai siepte *atile*. Cu tóte cá insii-si ungurii s'au lapedatu de costumulu lor, ce nu pré convine in cadrele unui salonu, totu-si in Ungari'a si in Banatu se gasescu destui Romani, carii pórtá

si acuma vestminte unguresci. Pentru ce? Raspunda ei!

* * (Junimea teologica) romana din seminarulu de Gherl'a a serbatu siedinti'a publica de deschidere a societâti sale de lectura in 1 ianuariu st. v., cu care ocaziune s'au rostitu mai multe cuvintári, s'au declamatu câte-va poesii, si s'au cantatu nescce piese musicale. Va sé díca teologii din Gherl'a sunt bravi, nu ca multí in Orade.

* * (Ateneulu Romanu) din Bucuresci s'a intrunitu si in anulu acesta, — de si cam tardíu, — adeca la $\frac{1}{16}$ ian. La ordinea dílei érá alegerea unui nou biurou in urm'a dimisiuniloru dlui Eliade, Robescu si Urechia. Demisiunea dlui Eliade fu primita indata, éra cei din urma doi domni fura rogati sé-si reocupe locurile, inse dînsii fura siliti a refusá acést'a rogare. Apoi se facú programulu siedintiloru, despre cari onorab. nostru corespundinte de siguru ni va reportá mai pe largu.

Literatura si arte.

* * (Nenorocire.) Cetimu in o fóia de la Bucuresci, cá cunoscutulu diariu antinatiunалу „Tíer'a“ va reparé éra-si.

* * (A aparutu la Bucuresci) in dílele trecute cartea intitulatu „Istori'a filosofiei“, dupa Albertu Suegler de Ierod. Cenadiu Enaceanu.

* * (Drama nóua.) Diariulu „Traianu“ a inceputu sé publice o drama originala de cunoscutulu nostru literatu dlui V. Maniu. Titulu dramoi e: „Espatriatul.“ Seen'a se petrece in capital'a Transilvaniei in ajunulu evenimentelor din 1848.

Oferte pentru teatrulu natiunálu.

III. Din Losn'a primiramu urmatóri'a scrisória:

„Onorab. dle redactoru!

„Subscrisul considerandu necesitatea ardentá pentru infintiarea unui teatru natiunálu in Romani'a de dincóce de Carpati, m'am determinatu, ca procesulu meu in contra comunei Giulesci in Marmati'a pentru salariulu meu invetiatorescu ramas in restantia de pe anulu 186 $\frac{2}{3}$ in suma de 75 fl. 28 cr. dimpreuna cu spesele procesuale sé-lu donezu in favórea acestui teatru natiunálu, cu acea adaugere, ca comitetulu infintiatu, séu carele se va infintiá, se continue procesulu in interesulu teatrului si alu natiunii.

„Alu dtale etc.

Grigoriu Tamasiu Miculescu,
comisariu la cartea funduala.“

Cu bucuria publicámu acést'a scrisóre, si indata-ce se va infintiá comitetulu teatralu, vomu predá-o — dimpreuna cu actele alaturate — aceluia.

Ajutóriele damelor romane pentru Tofaleni.

X. Onorabil'a domnisióra Susan'a Ciple din Gherl'a a tramisu la redactiunea nóstra o colecta de 13 fl. 60 cr. pentru ajutorarea nenorociloru Tofaleni.

Éta list'a contribuentelor: dómnele: An'a Lochianu n. Cicio 1 fl, Emili'a Muresianu n. Silasi 2 fl, Mari'a Bercianu n. Libeschi 1 fl, Amali'a Anca n. Angererii 1 fl, An'a Secaleanu n. Sigmireanu 1 fl, An'a

Biltiu n. Criste 1 fl, Mari'a Boeriu n. Zottich 1 fl, Ele-
n'a Gheaga 1 fl, Catarin'a Dolianu n. Fejér 1 fl, Mari'a
Lochianu n. Silasi 40 cr, Mari'a Ratiu 30 cr, Iulian'a
Tohati n Ratiu 40 cr, An'a Nagy 10 cr; domnişiorele:
Rosali'a Popu 40 cr, Amali'a Antonu 50 cr, Amali'a
Bosca 50 cr, Susan'a Ciple 1 fl. Sum'a 13 fl. 60 cr.

Acésta suma adaugându-se la sum'a publicata in
numarul trecut, rezultatul e, câ la redactiunea ace-
stei foi a incursu pentru Tofaleni 165 fl. 12 cr, care s'a
si tramisu la comitetulu din Muresiu-Osiorheiu.

Din strainetate.

△ (*Principele Petru Bonaparte*.) — care a ucisu
pre Noir, pre cum amintiram in nr. trecut, si care adi
e traia la procesu, — este fiulu alu treile alui Lucianu
Bonaparte (fratele marelui imperatu Napoleonu I.) In
presinte e de 55 de ani. Cu unchiulu seu (imperatulu
Franciei, Napoleonu alu III) nici o data nu a potutu
simpatisá, de si in anulu 1848 éra de partid'a lui. Se
vorbesce, câ principele P. Bonaparte e unu omu fôrte
iute la mania. Diuariile franceze scriu mai multe fapte
ce nu potu fi spre laud'a principelui. Dupa revoluti-
une s'a despartitu de unchiulu seu si s'a retrasu in
singuretate. In Tuillerie nu pré umblá, si de óra ce si-
a luatu de socia o féta de cive s'a instrainatu cu totulu
de catra societátile de curte. Ca venatoriu pasiuatu, a
petrecutu multu timpu in Corsic'a, altu cum locuia in-
tr'o casa mica din Auteuil aprópe de Paris. Acolo a ucisu
si pre Noir, care de nascere a fostu evreu si numele
lui adevératu a fostu Solomon. Immormentarea lui Noir
a fostu un'a din cele mai grandiose, a participatu unu
publicu fôrte numerosu din tóta clas'a. Rochefort a facutu
mari demonstratiuni si tienù vorbiri atfiatòrie poporului
adunatu, incâtu Parisiani erau cuprinsi de o frica pan-
ica, câ se voru escá tulburári fôrte mari, ma unii
vorbiau, câ Rochfort agita pentru revolutiune. — Princi-
pele indata dupa arestare a fostu ascultatu, si s'a espi-
matudicându, câ elu numai si-a aperatu viét'i a pericolitáta.
Totu in diu'a acea fu ascultatu si Fonvielle, care asié se
aretá de inversiunatu, incâtu nici nu-lu presintara de-
odata cu principele. — Rochfort in tóte dílele tiene
vorbire la poporu care este fôrte agítatu pentru mórtea
lui Noir. Soci'a principelui P. Bonaparte a primitu mai
multe epistole anonime, in cari se cuprindu diverse
amenintiári contra copíloru principelui. — In urmarea
acestoru amenintiári, princes'a s'a mutatu la Paris. —
Unu diuaru de Paris ni spune, câ procesulu principelui
P. Bonaparte se va pertractá pe la mediloculu lunei lui
Fauru, in Versailles. — Se díce, câ principele este tristu
si nu primesce pre nime la sine, afara de câti-va amici
mai intimi. — Unu altu diuaru ni spune, câ si Roche-
fort va fi ascultatu in procesulu principelui. — Roche-
fort a adunatu multe documinte, cu cari va acúsá pre
principele. — De osebitu va accentuá natur'a infocata
a principelui. Se díce, câ pr. P. Bonaparte a amenintiatu
adese pre servitorii sei cu aceea, câ i va impuscá. Odata
a impuscatu cu grautie de piperu pre nesce dídari. —
Dupa unu altu diuaru mai insemnâmu, câ dílele tre-
cute se mai ascultara in procesulu principelui si Dr.
Marel, mediculu principelui, Coetagon si Chabrilat, din-
tre colaboratorii diuariului „Figaro“ inca vre-o câte-
va, asemene si Fonvielle. Avocatulu principelui este Le
Roux Emiliu, care i-a mai fostu aperatoriu in mai multe
procese.

△ (*Mai multe nouatâti din Paris*.) Noir a fostu incredin-
tiatu cu frumósá dosióra Aubonas, abié de siese-spre
diece ani. — Mórtea marelui seu i-a causatu o dorere
nespusa. Dupa cum spunu mai multe diuarie, ea este
fôrte morbósa. Medicii nu au multa sperare la viét'i a ei.
— Nunt'a loru erá sê se serbeze la diece ian. inse din
unele cause s'a amenatu. — Rochfort este trasu la
procesu. Camer'a la predatu tribunalului. — Abatele
Faudet, confesorulu princesei Clotild, intr'o dí a peritu
din Paris si nime nu a sciutu unde s'a dusu. Multi erau
de parerea, câ abatele patimesce de unu morbu suffetes-
cu, care l'a sciutu tiené in secretu pana acuma, éra alti
spunu câ are numai nesce capricie. — Dupa câte-va
díle inse se respandi faim'a câ Faudet este la Rom'a unde
si-a cerutu demisiunea. — Unu altu diuaru ni spune,
câ Faudetu deja e in Paris si câ e d'plinu sanetosu. —
Famili'a lui Victoru Noir, in procesulu lui Petru Bona-
parte va fi represintata prin Ledru Rollin. — Doi cola-
boratori de la diuariulu „Galois“ si-propusera a cercá du-
pa portfoliu betranului Joanu Kinck, ascunsu de Traup-
mann. — Procesulu lui Rochfort s'a finitu. Elu este
condamnatu la inchisóre de o diumetate de anu si la
amenda de 3000 franci. Asemene sunt condamntati si
Dereure 500 franci amenda si Grouset la amenda de
2000 franci si o diumetate de anu la inchisóre, toti trei
pentru câ au agítatu.

△ (*Romanulu lui Garibaldi*) va aparé in lun'a ve-
nitóre, tradusu in mai multe limbe.

△ (*Cine va fi soci'a lui Napoleonu alu IV.*) Diua-
riulu „International“, informatu din fonte siguru, ni
spune, câ in Tuillerie s'a si facutu pasi pentru casatori'a
principelui imperialu. Princesele, cari se amintescu a fi
soci'a principelui imperialu sunt: princes'a Blanc'a de
Orleans fiic'a cea mai mica a principelui Nemours (nasc.
la a. 1857, 28 oct. in Claremont); princes'a Mari'a Mer-
cedes, una din ficele principelui Montpensier (nasc. la
a. 1860, 24 ian. in Madrid); princes'a Luis'a, fiic'a cea
mai mare alui Leopold III, regele de Belgi'a, (nasc. la
a. 1858, 18 fauru in Brusel'a) si princes'a Gizel'a.

△ (*Érasu unu Napoleonu.*) Dílele trecute s'a pre-
sintatu unu tineru la redactiunea diuariului „Bund“ din
Bern dícendu, câ dinsulu este nepotulu lui Napoleon I
si a imperatesei Iosefin'a. — Dupa cum scriu mai multe
diuarie, acestu tineru sémena multu cu imperatulu Fran-
ciei, Napoleonu alu III. Acestu tineru, in presinte scrie
o brosiura catra natiunea franceza. Titlulu brosiurei este
urmatoriulu: „Socialismulu si dreptulu meu.“

△ (*Dreptulu de votisare alu femeiloru.*) Câte-va
díle trecura numai, de candu in Edinburg s'a tienutu
o adunare numerosá. La ordinea díle a fostu: dreptulu
de votisare alu femeiloru. — Macloren Ducan, membru
in camera, a presidiatu la acést'a adunare si a partici-
patu mai multi deputati. — Dupa o desbateru lunga si
seriósá, s'a primitu propunerea lui Dr. Playfair, care e
de parerea, câ numai acele femei sê aibe dreptu de vo-
tisare, cari au negutiatoria independinta séu au casele
loru proprie.

△ (*Mod'a cea mai nóua in Engliter'a.*) Éta éra unu
capriciu alu imitatórieloru modei. In Engliter'a adi este
in moda sciopatarea. A nume Alesandr'a, frumós'a prin-
cesa de Wales, in urmarea unui morbu greu este silita
a sciopatá, si acum cele mai multe dame englese incepu
a imitá pre princes'a Alesandr'a. Ca sciopatarea sê fia
cu atátu mai bine imitata, damele respective si-lapeda
unu calcáiu de la papucu. Sciopatarea acést'a séu mai

bine mod'a acést'a noua apoi pórtá numele de: à la Alexandra."

△ (*Imperatés'a Eugeni'a*) precum ni spune unu diariu de Paris, de unu timpu este fórté morósa si tacuta. — De multe ori plange, se duce in singuretate si díce cá pre dins'a multi o condamna pe nedreptu. — Inca si in cercurile cele mai confidentiale se nisuesce a documentá, cá acum nu se mai ocupa de politica. — Se vorbesce, cá in cas'a imperatesei se voru face mari reforme, de órace imperatés'a s'a resolutu a nu mai tiené decátu numai trei dame de curte. Se díce inca si aceea, cá de acuma nainte nu va mai primí óspeti asié desu si cá nu va mai fi atátu de lucuriósa.

△ (*Diariulu „Nord“*) din Paris díce, cá imperatés'a Austriei la primavéra va merge la Paris, ca sê prepare logodna între principele imperialu francesu si fiic'a sa, princes'a Gizel'a.

Felurite.

△ (*Rocheftort, Cremieux si Arago, deputati in camer'a Franciei.*) Lumea civilisata éراسi se ocupa multu de politic'a interna a francesiloru. Noulu aventu, care a nimicitu sistemulu dominatiunii personale, este fórté interesantu. Imperatulu Napoleonu — dupa cum spunu partisanii lui — s'a invinsu pre sine insu-si, de órace a abdísu de la guvernarea personala si acum adoptéza unu sistemulu de guvernare parlamentariu, — pe scurtu, elu a promis, cá va implini pretensiunile liberaliloru moderati. Contrarii lui inse sunt de parerea, cá acestu pasu cutezatu este fetulu temerei; a nume, imperatulu a observatu bine, cá déca elu se va tiené strictu de dominirea personala, atunci eo ipso va fi invinsu si dinasti'a Neapoleoniloru va fi alungata, si nimicita. — La acést'a stramutare a influentiatu multu rezultatulu alegeriloru si preocupatiunile parisiane. Indata la prim'a alegere din Paris, in tóte cercurile (9) au invinsu liberalii, a nume liberalii moderati precum: Thiers (orleanistu), Jules Favre, Jules Simeonu, Picard, Pelletan, Garnier Pagés (fostu ministru pe timpulu republicei); ér dintre radicali: Gambetta Bancel, si Jules Ferry. — In mai multe cercuri, guvernamentalii alesi au abdísu — inse la a dóu'a alegere au invinsu liberalii. Si éta cá adi, atátu cutezatoriulu „neimpecatu“ Rocheftort, cátu si fostulu ministru din anulu 1848 Cremieux si si Emanuilu Arago, sunt deputati in camer'a Franciei. Toti trei sunt liberali, inse toti trei se diferescu multu in perseverantia caracterelor loru. Arago este unu omu de caracteru precátu de firmu, pre atátu de seriosu. Elu nu este condusu de ambitiune, ci de principie. — Esterioriulu lui sémena multu cu a unui preotu blandu, si nime nu aru presupune la prima vedere, cá dinsulu la anulu 48 si 49 a fostu unulu din cei mai fideli, cutezatori si resoluti aporatori ai partidei estreme. — S'a luptatu cu o enegria deosebita contra nimicirii republicei din Itali'a, ér candu a fostu constrinsu sê emigreze, si-a propusu a pastrá cu sanctitate ideile liberali. — Arago nu luat parte nici la o conforatiune si nici la o demustratiune, elu a suferitu in tacere dorerile unui espatriatu, — elu nimicu nu s'a schimbatu. — Rocheftort este de totu altu omu. Elu duce unu rolu sgomotosu. Are multi neamici, — inse e multu curagiosu, are o

péna abila, si precum ni spunu diariiele parisienne este si oratoru bunu. Rocheftort de nascere este conte, inse conte seracu. Pre carier'a literaria a castigatu unu nume óre-si-care, apoi a facutu multu sgomotu cu diariulu „Laterne.“ On. nostri sciu deja din colonele acestei foi ce sórte a avutu Rocheftort dupa edarea diariului „Laterne.“ Tóte aceste i mai marescu poporariitatea. — A trei'a persóna, ce vi presintámu in numerulu presinte, e portretulu renumitului Cremieux (Isacu, Adolfulu.) Nu publicámu acestu portretu, pentru cá dóra amu nutri multa simpatia pentru acestu personagiu, care cu causs'a ovreiloru s'a nisuitu din tóte poterile a compromi-te Romani'a in judecat'a lunei civilisate, Cremieux e ovreu, si ca atare intrebuintéza tóte ocaziunile pentru aperarea rasei sale. Pe timpulu republicei in 1848 fu ministru.

Gácitura pamerica

de Teodoru Ceontea.

8. 2. 6. 7. Chiar cástati si multe sate,
Zacu sub ea inmormentate.

10. 11. 4. 2. O regina maiestosa;
Sparge mantá fiorósa
Si vighiéza 'n regnulu seu
Ca si-unu sóre 'n eliseu.

5. 3. 1. 9. 8. 5. Multe fapte de minune
A 'mplenitu odata 'n lume;
Chiar pe Cerber elu l'a scosu
Din abisulu fiorosu.

1—11. E unu timpu de juni doritu.

Deslegarea gáciturei numerice din nr. 52.

Elen'a Densusianu.

Deslegare buna primiramu de la dómnele si domnisiórele Luis'a Murgu n. Balcu, An'a Muresianu n. Siarcadi, Olga Misiciu n. Popescu, Ioan'a Galu, Mari'a Baritiu; si de la domniú Ioachimu Munteanu, Ioanu Selagianu.

Post'a Redactiunii.

Betonia in Gherla. Articolulu e frumosélu, dar e de unu interesu particulariu. — Altele de unu interesu mai generalu amu publicá cu bucuria.

Tiner'a princesa. E pré tinera inca. Las'o ca sê mai crésca, sê se mai intarésca in corpu si in spiritu!

Unu suspinu. E o incercare frumosica, inse tecnic'a e fórté neglésa, — numai ici colo zarimu câte o cadintia — si aceea rea. Tramite-ni altele!

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoriu: **IOSIFU VULCANU.**

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. Piati'a Pesciloru, Nr. 9.